

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Etelä-Savon
maakuntaliitto

Valintaesitys

18.11.2024 Dnro: EURA 2021/405239/09
02 01 01/2024/ESAVO

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

MetSote -eteläsavolaisen päästökompensaatiomallin kehittäminen yhteistyössä metsä- ja sotesektorin kanssa

Hakijan virallinen nimi

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Hakemusnumero

405239

Saapumispäivämäärä

20.09.2024

Alkamispäivämäärä

01.03.2025

Päätymispäivämäärä

28.02.2027

Viranomainen

Etelä-Savon maakuntaliitto

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus

Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman 2021-2027
syksyn 2024 EAKR-haku

Hakuilmoituksen tunnus

ESALII-015

Käsittelijä

Pirjo Irene Paananen

Toimintalinja

2 Hiilineutraali Suomi

Erityistavoite

2.1 Energiategohkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

Tukimuoto

Alueellinen kehittämistuki: kehittämishanke

Hanke toteutetaan: Yhden toteuttajan hankkeena

Kuvaus hankkeen sisällöstä

Etelä-Savossa toteutettavan hankkeen tavoitteena on kehittää kotimaista, metsiin perustuvaa hiilikompensaatiotoimintaa metsätalouselinkeinon ja hyvinvointialan tukemiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Hankkeessa tutkitaan erilaisia hiilikompensointimalleja ja niiden soveltuvuutta alueelle sekä kerätään tietoa mahdollisuudesta käyttää eteläsavolaisia metsäalueita sosiaali- ja terveysalan ja hyvinvointialan palvelujen ympäristönä.

Hankkeessa selvitetään eteläsavolaisten metsänomistajien ja toisaalta myös sosiaali- ja terveysalan sekä hyvinvointialan palveluntuottajien suhtautumista niin hiilikompensaatioon kuin metsäympäristön käyttöä em. palveluihin. Tavoitteena on selvittää paikallisten metsänomistajien suhtautumista omien metsien hyödyntämiseen kompensaatiotoiminnassa ja paikallisesti toteutettavaan kompensaatiomalliin tällä mallilla, jossa yhtenä mahdollisuutena olisi tarjota metsäalue sotepalvelujen käyttöön.

Etelä-Savon metsien kasvu ylittää vuosittaisen hakkuumäärän, joten ne toimivat hiilinieluinä jo nyt. Hiilinieluja vahvistamalla vastaataan samalla luontolähtöisten sosiaali- ja terveysalan sekä hyvinvointialan tarpeisiin. Kompensaatiotoiminnan kehittäminen on tärkeää ilmasto vaikutusten vähentämiseksi ja sen avulla metsänomistajille voidaan luoda uusia tulonhankintamalleja. Se voi myös tarjota taloudellisia mahdollisuuksia metsänomistajille ja tätä kautta edistää maaseudun elinvoimaa.

Hanke perustuu Koillismaalla toteutettuun MAHIS-hankkeeseen, jossa (päättynyt vuonna 2023) tutkittiin matkailusektorille soveltuvia, metsiin perustuvia kotimaisia hiilikompensaatiomalleja sekä alueen matkailijoiden ja sidosryhmien näkemyksiä hiilikompensaatiosta. Lisäksi hankkeessa arvioitiin myös erilaisten metsiin perustuvien kompensaatiotapojen sopivuutta ja hyötyjä matkailuyrityksille. Kyseisen hankkeen loppuraportissa todetaan, että mallia voisi soveltaa myös muille toimialoille.

Vuoden 2024 alkupuolella syntyi alustava poliittinen sopu EU:n hiilienpoistojen sertifiointikehyksen asetuksista. Se mahdollistaa myös kotimaan hiilimarkkinoihin liittyvien toimien kehittämisen.

Vastaavasti Etelä-Savon alueella luontolähtöisten sosiaali-, terveys-, ja hyvinvointipalvelujen tarjonta on kasvamassa ja alueen potentiaalia tästä näkökulmasta on ymmärretty. Alueella toimii yrittäjiä, jotka tarjoavat erilaisia terapiapalveluita (kuten esimerkiksi fysioterapia, toimintaterapia, neuropsykologinen valmennus, puheterapia, sosiaalipedagoginen hevostoiminta) kuin myös muita terveyttä ja hyvinvointia tulevia palveluita (kuten työnhous, hyvinvointivalmennus ja luontoliikunta, elämispalvelut). Palveluita kehitetään tällä hetkellä mm. käynnissä olevassa LISÄ-hankkeessa, jossa on mukana lähes 30 yrittäjää. He kehittävät laadukkaita ja luotettavia luontolähtöisiä palveluita. Nämä palvelut ja niiden kehittäminen osaltaan lisäävät eteläsavolaista luontohyvinvoinnin brändiä. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalveluiden maksajia ovat tällä hetkellä erilaisiin maksusitoumuksiin hyvinvointialueet ja Kela, mutta itsemaksavien osuus näissä palveluissa on myös merkittävä. Jotta itsemaksavien osuus entisestään kasvaisi, on luontolähtöistä hyvinvointipalveluiden brändiä kehitettävä. Yksi mahdollisuus siihen on tehdä se tämän hankkeen idean mukaisesti yhdessä alueen luontoympäristön eli metsänomistajien kanssa. Markkina tältä osin voi kasvaa myös luontomatkailupuolelle, jossa halutaan entisestään lisätä hyvinvointia tukevia palveluita.

Toteutuessaan hanke tuottaa uusia paikallistalouksmalleja monialaisesti ja lisää alueen vireyttä ja elinvoimaa.

Hankkeen toimenpiteet

1. Toimenpide.

Pilotoidaan kokonaan uudenlainen (niin Suomessa kuin mitä ilmeisimmin myös kansainvälisesti) päästökompensaatiomalli.

Tavoite:

Hankkeen tavoitteena on kehittää hiilikompensaatiomalli, joka sopii erityisesti eteläsavolaisiin metsiin, joissa kompensaation pohjalta metsäalue voidaan osoittaa sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan palveluntuottajien käyttöön erikseen sovittavien ja kuvattavien ehtojen mukaisesti. Metsänomistajan osoittama alueen perusteella metsänomistaja saa kompensaatiota alueensa saattamisesta hiilinieluksi tällä erityisellä tavalla, jossa alue on toki edelleen jokaisen oikeuksien saavutettavissa, mutta erityisesti sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalveluntuottajien käytettävissä turvallisesti.

Konkreettinen toiminta:

- selvitetään ja benchmarkataan vastaavia malleja Suomesta (ainakin MAHIS-hankkeen tuotokset ja alueiden nykytila) ja mikäli muita löytyy muualta kuin Suomesta (erityisesti muut havumetsävyöhykkeen maat), tutustutaan myös näihin malleihin
- luodaan erityisesti tämän mallin tarpeisiin soveltuva arviointikehikko, jolla metsäalueen soveltuvuutta kompensaatiomalliin arvioidaan (arviointikehikon kehittämisosaamista kilpailutetaan)

2. Toimenpide.

Metsien omistajat saavat uudenlaisen, kestävästä kehityksestä tukevan ratkaisun ja palvelutuotteen metsilleen, joka tukee myös kansainvälisiä metsiin liittyviä tavoitteita.

Tavoite: Uusi malli tukee kestäväää metsätaloutta ja uusia innovaatioita.

Konkreettinen toiminta:

- lisätään eteläsavolaisten metsänomistajien ymmärrystä hiilimarkkinoista tietoisuutyypisissä luennoihin ja webinaareihin sekä tarpeen mukaan jalkaudutaan myös maakunnan alueelle lähelle metsänomistajia yhteistyötahojen kanssa (Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistykset jne.)
- kilpailutetaan päästökompensaatiomallin laskenta tässä erityisessä eteläsavolaisessa mallissa ja kehitetään sitä tarpeisiin vastaten käytännön tasolla yhdessä metsänomistajien kanssa
- lopputuloksen metsänomistajat tietävät mitä heiltä edellytetään metsien osalta tässä nimenomaisessa mallissa, miten he pääsevät mukaan mallin toteuttajaksi (pilotoinnin avulla) ja miten he voivat jatkossa kompensatiota hakea

3. Toimenpide

Sosiaali- ja terveystalvontuottajat saavat uudenlaisen alustan toteuttaa kestäväää hyvinvointia asiakkaidensa terveyden edistämiseksi.

Tavoite: Maakuntaan syntyy uudenlainen tapa tuottaa sote- ja hyvinvointipalveluja.

Konkreettinen toiminta:

- maakunnan sote- ja hyvinvointipalveluntuottajat niin julkiselta kuin yksityiseltäkin sektorilta pääsevät yhdessä metsänomistajien kanssa ideoimaan ja innovoimaan minkälaisia metsäympäristöjä minkäkinlaiset palvelut voisivat edellyttää erityisinä työpajoin tai tupailloin. Tupaillat toteutetaan hankehenkilöstön toimesta maakunnassa eri paikkakunnilla. Täällä kohtautetaan saman alueen metsänomistajia ja palveluntuottajia.
- metsänomistajat ja palveluntuottajat pääsevät yhdessä luomaan yhteisiä malleja ja pelisääntöjä toiminnalle

4. Toimenpide

Asiakkaat saavat mielekkään ja tuloksia tukevan mallin ja ympäristön, joka motivoi heitä edistämään hyvinvointiaan ja terveyttään tukevia toimintoja.

Tavoite: Asukkaat, palvelujen käyttäjät ja matkailijat saavat hyvinvointia ja terveyttä tukevia palveluja paikallisessa ympäristössä, joka koetaan vetovoimaiseksi.

Konkreettinen toiminta:

- kun malli on kehitetty yhdessä metsänomistajien ja palveluntuottajien sekä mallin laskevan tahon ja hankkeen edustajien kanssa, pilotoidaan yksi tai useampi kohde siten, että eri palveluita käyttävät asiakasryhmät pääsevät myös kokeilemaan luotuja malleja (tai jo olemassaolevia luontolähtöisiä palveluja) niille erityisesti varatulla metsäalueella. Loppuasiakkaiden kokemuksia kartoitetaan esimerkiksi avoimilla tai suljetuilla kyselylomakkeilla tai haastattelulla. Täällä voidaan hyödyntää myös Xamkin opiskelijoita.

5. Toimenpide

Eteläsavolainen metsien luontohyvinvointia lisäävä imago kasvaa.

Tavoite: Mallin kehittämisen pariin halutaan ja kehittämisen jälkeen siitä leviää tietoa myös kansallisesti ja kansainvälisesti.

Konkreettinen toiminta:

- hankkeeseen rekrytoidaan metsänomistajia ja toisaalta myös palveluntuottajia yhteistyössä sidosryhmäorganisaatioiden kanssa houkuttelevalla ja innostavalla kampanjalla
- hankkeen tuloksista viestitään aktiivisesti niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Lisätietoja hakemuksesta

Hakemus saapui 20.9.2024 päättyneeseen Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman 2021-2027 syksyn 2024 EAKR-hakuun. Hakemus pisteytettiin 4.11.2024 ja käsiteltiin maakuntaliiton hankeryhmässä 20.11.2024.

Hankkeen toteutusalue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Etelä-Savo

Kunnat

Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	273 831	0	273 831
Flat rate 40 % kehittäminen	109 533	0	
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	
Nettokustannusarvio yhteensä	383 364	0	

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	306 691	0	0
2 Omarahoitus: Muu julkinen rahoitus	76 673	0	0
3 Kuntarahoitus	0	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	383 364	0	100,00

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke tukee hiilineutraalien toimintamallien kehittämistä, mutta tavoitteet eivät ole tarpeeksi kunnianhimoisia. Hankkeen konkreettiset tulokset ovat vähäisiä. Hanke edistää uusiutuviin energialähteisiin (metsä) liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä, mutta ei lisää energiatehokkuutta.

Hakemuksessa ei oltu avattu sitä, kuka päästökompensaation maksaa.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hakemus ei saanut riittävästi pisteitä tullaan rahoitetuksi ja koska hakemuksia oli reilusti enemmän, kuin myöntövaltuutta on jaossa, hakemus ei pärjännyt hakemusten välisessä kilpailussa.

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Ei